

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

เพื่อศึกษาว่าพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีแบบความเป็นผู้นำที่ไม่เหมาะสมกับการควบคุมสถานการณ์มีความเครียดในการทำงานในด้านผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและต้องงาน รวมทั้งสุขภาพทางร่างกายและสุขภาพทางจิตใจแตกต่างกับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีแบบของความเป็นผู้นำเหมาะสมกับการควบคุมสถานการณ์หรือไม่ อย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ทำงานในแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม สูติกรรม และแผนกผู้ป่วยนอก-ฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 67 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดความเครียดในการทำงาน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงและเรียบเรียงมาจากแบบสอบถามความเครียดในการทำงานที่สร้างขึ้นโดย คิริอานันต์ จูฑะเตมีย์ (2523) ได้เป็นแบบสอบถามวัดความเครียดในการทำงานจำนวน 37 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ที่เกิดจากผู้บังคับบัญชา ที่เกิดจากผู้ใต้บังคับบัญชา ที่เกิดจากผู้ร่วมงาน และที่เกิดจากงาน ลักษณะของการตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ เป็นจริงมากที่สุดมาก ปานกลาง เล็กน้อย และไม่เป็นจริงเลย ตามลำดับ

แบบสำรวจสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ ด้านสุขภาพทางร่างกายเป็นการถามถึงสุขภาพทางร่างกายที่ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจปัญหาวันนี้ ด้านสุขภาพและพัฒนาทางร่างกายที่ดัดแปลงโดยสุภาพรรม โคตรจรัส (2524) ส่วนสุขภาพทางจิตใจเป็นลักษณะอาการที่เกิดจากจิตใจ (Psychosomatic) โดยแปลและเรียบเรียงดัดแปลงจากแบบสอบถาม Psychosomatic ของ Gurin ได้เป็นแบบสอบถามวัดสุขภาพทางร่างกายและจิตใจจำนวน 30 ข้อ ลักษณะของการตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ รู้สึกบ่อยมากเกือบทุกวัน บ่อยอย่างมากสัปดาห์ละครั้ง บางครั้งอย่างมาก 1 เดือนครั้ง น้อยมากอย่างมาก 3 เดือนครั้ง ไม่เคยรู้สึกเลย

มาตรวัดแบบของความเป็นผู้นำ เป็นมาตรวัดที่ผู้วิจัยได้แปลและเรียบเรียง จากมาตรวัด Least preferred co-worker ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรคุณศัพท์ค่าคู่ 8 ช่วง มีทั้งหมด 18 ข้อ ได้วิเคราะห์ข้อกระทบ โดยวิธีเปรียบเทียบความแตกต่างแต่ละข้อด้วยสถิติทดสอบ t แล้วนำมาหาค่าความเที่ยง ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (coefficient Alpha of cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .93

มาตรวัดบรรยากาศภายในกลุ่ม เป็นมาตรที่ผู้วิจัยได้แปลและเรียบเรียงมาจากมาตรวัด Group Atmosphere Scale ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรคุณศัพท์ค่าคู่ 8 ช่วง มีทั้งหมด 10 ข้อ ได้วิเคราะห์ข้อกระทบ โดยวิธีเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบ t แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .95

มาตรวัดโครงสร้างของงาน เป็นมาตรวัดที่ผู้วิจัยแปลและเรียบเรียงเช่นเดียวกับมาตรทั้งสองที่กล่าวมา ซึ่งมาจากมาตรวัด Task structure Rating Scale ลักษณะของมาตรเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ คือ เป็นจริงทุกครั้ง เป็นจริงบางครั้ง และไม่เป็นจริงเลย หาความตรงโดยใช้วิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จัก (Known group technique) และหาความเที่ยงด้วยวิธีแอลฟาของครอนบาชได้ค่าความเที่ยง .59

มาตรวัดสุดท้ายมาตรวัดอำนาจของผู้นำ ที่แปลและเรียบเรียงมาจากมาตรวัด Position Power Scale ลักษณะของมาตรเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ มีทั้งหมด 5 ข้อ หาความตรงโดยใช้วิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จัก (known group technique) และหาความเที่ยงด้วยวิธีแอลฟาของครอนบาช ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .58

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีแจกแบบสำรวจให้แก่พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนเตียงตั้งแต่ 80 เตียงขึ้นไปทั้งหมด 17 แห่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตนเอง แบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมดมี 144 ฉบับได้รับคืนมา 121 ฉบับ แต่มีฉบับที่ตอบสมบูรณ์เพียง 106 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73.01 และหลังจากนำมาวิเคราะห์หากกลุ่มตัวอย่างตามแบบผู้นำมุงงานและมุงสัมพันธได้กลุ่มตัวอย่าง 67 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1. หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของความเครียดในการทำงาน สุขภาพทางร่างกาย และจิตใจ ในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติทดสอบ t

ผลการวิจัย

1. เมื่อพิจารณาความแตกต่างของความเครียดในแต่ละด้านและทั้งหมด โดยจำแนกตามแบบของความเป็นผู้นำและการควบคุมสถานการณ์ พบว่า

ในการควบคุมสถานการณ์สูง พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มุ่งงานมีความเครียดในการทำงานในที่เกิดจากผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และรวมทุกด้าน น้อยกว่าพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มุ่งงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

ในการควบคุมสถานการณ์ปานกลาง พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มุ่งสัมพันธ์มีความเครียดในการทำงานในทุกด้านน้อยกว่าพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มุ่งงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

ในการควบคุมสถานการณ์ต่ำ พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มุ่งงานมีความเครียดในการทำงานในทุกด้านน้อยกว่าพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มุ่งสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

2. เมื่อพิจารณาความแตกต่างของสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ โดยจำแนกตามแบบของความเป็นผู้นำ และการควบคุมสถานการณ์พบว่า

ในการควบคุมสถานการณ์สูง พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้งที่มุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ มีสุขภาพทางร่างกายและสุขภาพทางจิตใจไม่แตกต่างกัน

ในการควบคุมสถานการณ์ปานกลาง พบว่า พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มุ่งสัมพันธ์ มีสุขภาพทางจิตใจ และสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยส่วนรวมดีกว่าพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มุ่งงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

ในการควบคุมสถานการณ์ต่ำ พบว่า พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ มีสุขภาพทางร่างกายและสุขภาพทางจิตใจไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรจัดให้มีการอบรมความเป็นผู้นำแก่พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย (Training Program) เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์การทำงาน ซึ่งตามแนวทฤษฎีของฟิตเลอร์เรียก Leader Match

1.2 ควรพิจารณาการจัดการหอผู้ป่วย หรือสถานการณ์ของการทำงานมาใช้ในการบริหารงานระดับหอผู้ป่วย เช่น แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การสั่งและมอบหมายงานของผู้บังคับบัญชา การติดต่อสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ฯลฯ เพื่อให้เหมาะสมกับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยแต่ละท่าน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรจะได้มีการศึกษาถึงแบบการนำ-การควบคุมสถานการณ์ กับความเครียดในการทำงาน สุขภาพทางร่างกายและจิตใจในระดับผู้บริหารที่อยู่ในระดับที่สูงกว่านี้ในองค์การอื่นๆ

2.2 ควรจะศึกษาตัวแปรอื่นๆ ความคุ้มกันไปด้วย เช่น อายุ ประสบการณ์การทำงาน ที่อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียดในการทำงานและปัญหาทางสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ